

א.ד.

פרומוקול מס. 32/א

מישיבת ועדת הכספים

החקיימה ביום ב', ד' בסבת, תשט"ז - 19.12.55 בשעה 10.45

נ ו כ ח י ם

חברי הוועדה: היו"ר י. גורי
 ח. אריאב
 א. אפרתי
 י. בדר
 א. בקר
 א. הרצפלד
 מ. חזני
 נ. לוין
 ז. טוזאייב
 י. ספיר
 ז. צור
 ח. רובין

מוזמנים:
 ז. שרף - הממונה על הכנסות המדינה.
 ד"ר ברוש - נציב מס הכנסה.
 ד"ר קיירון - מטעם משרד המשפטים.
 ד"ר ק. יעקבי - יועץ משפטי לאגף מטבע חוץ.
 ד. שהם - סגן מפקח על מטבע חוץ.

סדר-היום:
 (1) פקודת מס הכנסה, 1947 -
 תקנות בדבר פטור ממס על הכנסה בשמחי
 התיישבות חדשה או בשמחי פיתוח מסויימים;
 (2) החלטה בדבר קבלת מסלוח של אנשי גבעה-השלשה;
 (3) דיון על תקנות הגנה (כספים), תשט"ז-1955.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

אנו עוברים לדיון על תקנות בדבר פטור
 ממס על הכנסה בשמחי התיישבות חדשה או בשמחי פיתוח מסויים.
סעיף 1 - הגדרות (היו"ר קורא את הסעיף)

ז. צור: לי נראה שההבחנה בין תקופת ההתבטחות הראשונה
 והשניה או בין ישוב הנגב או הספר לבין ישובים
 אחרים אינה פותרת את הבעיה, והיא תגרום רק לבירורים וסיבוכים רבים.
 אני מציע כי תיקבע תקופת התבטחות כמושג הצמוד לביטוח התיישבותי
 ואשר יכלול את כל התיישבות. הגסיון הורה כי עד הביטוח המשקי אין
 המתיישב מגיע למינימום ההכנסה החייבת במס, ולעומת זאת יש גם מקרים

בודדית כהם משק אינו יכול לשאת במל מס ההכנסה גם לאחר ביטולו.

אני מציע שיפוא לקבוע מושג אחיד ליל תקומת ביטול אשר יהיה אמוד לגמר הביטול ההתיישבותי ואשר יתייחס לכל הארץ, כן אני מציע שוועדת הכספים תוכל לפתור ממס גם אחר תקומת זו משקים בודדים הנמצאים בתנאים מיוחדים. הצעתי היא כי במקום המלים "חמש שנים" ייאמר: "גמר הביטול".

ז. שרף:
תקנות אלו באות להגשים סעיף בחוק אשר נחקבל בארץ שנה זו. וכאן רצוני לומר לחבר הכנסת אור, ששנה זאת אינו חייב במס אם אין לו הכנסה החייבת במס, לא בהתיישבות החדשה או הישנה, לא בעיר ולא בכפר, כאן מדובר על פתור ממס במקרים בהם האיש חייב במס כיוון שיש לו הכנסה החייבת במס. תקנות אלו מעניקות פתור ממס הכנסה לישובי נגב וספר וגם להתיישבות חדשה - והואיל והתקשינו להגדיר מושגים אלה הלכנו בדרך פשוטה וצירפנו שתי רשימות: האחת - של ישובים שהם ישובי נגב וספר, והשניה - של ישובים שהם ישובי התיישבות חדשה.

אמרנו כי ישוב הקם ליד חיפה או ליד רחובות אינו דומה לישוב הקם ליד קלקיליה, משום שהראשון אינו מואיא כחטיבת לארכי במחוז, משום שהוא אזור ההובלה שלו יותר קטנות וגם משום שהשירותים שלו יותר זולים. גולף-אף על פי כן, כיוון שהמדינה מעונינת לעודד התיישבות חדשה, אנו נותנים הנחות גם למשקיה כאלה, אמנם יותר קטנות מאשר למשקיה המוקמים באזורי ספר או בנגב. לגבי ישובי נגב וספר ניתן כאן פתור מוחלט בחמש השנים הראשונות, ואילו למשך חמש השנים האחרות - מחצית הפתור. לגבי ישובים שאינם בנגב או בספר התקופות הן שלוש שנים ושנתיים.

סעיף 6 של התקנות מגביל את מכסימות ההכנסה הפיורה לפי תקנות אלו ל- 4,800 ל"י.

אשר לשמחי פיתוח - הכנסנו כאן הצעה בדבר אילת. התקנות אומרות כי במשך שלוש השנים הבאות יהיו כל תושבי אילת פטורים ממס הכנסה, במסגרת המכסימלית של 4,800 ל"י, בין אם ההכנסה הושגה בחוף אילת ובין אם מחוץ לה.

מ. חזני:
תקנות אלו אינן נותנות פרט או עידוד למשקיה בנגב או בספר, כי הם ממילא משוחררים ממס במשך חמש השנים הראשונות.

י. אפרתי:
אני מציע להתריד כאן בין בעלי מקצוע לבין חקלאים. בעלי המקצוע באמת מקבלים כאן פרט בעד הליכתם לנגב או לספר - ואני מחייב זאת. לעומת זאת אינו יודעים כי בספר ובנגב אין כמעט סיכוי להגיע להתבטחות ראשונה אפילו במשך חמש שנים. לכן יש לדעת להצריך את התקופה או לבטל את ההבחנה בין התקופות.

מ. חזני:
אני מסכים להבחנה בין ישובי ספר ונגב לבין ישובים בפנים הארץ. לעומת זאת אני סבור שיש לחשב את תקומת ההתבטחות לא מיום עלייתו של המשק על הקרקע, אלא מהיום בו הגיעו הכנסותיו לכלל חיוב במס, ואז אני מסכים לקצר את התקופה לשלוש שנים.

מר שרף:
קודם לכן החסרתי פרט אחד. לגבי עובדי שירותים - ההנחה בתקופת ההתבטחות השניה מתחילה מיום הגיעה למקום. רופא שהגיע לישוב ספר אשר הוקם לפני שמונה שנים - פתור ממחצית המס במשך חמש שנים.

אשר להצעת חבר-הכנסת חזני עלי לומר, שאיננו יכולים לקבל הצעה אשר מטילה עלינו הוצאות אדמיניסטרטיביות רבות. איננו יכולים להוציא על לירה שאיננו גובים יותר מאשר על לירה גובים אותה.

מה דינו של יחיד היוצא לגור במשק חקלאי בפניה הארץ, שאינו ישוב חדש, אלא זהו

י. ספיר:

שח אדמה שהוא מעבדו מחדש?

הזכות ניתנת לכודר המתיישב בישוב חדש, לפי תיקון שעומדים להביא לכנסת, ניתנת לשיר הפנים שמכות להכריז על שטח מסוים ככפר.

מר שרף:

מחברי ישובי נגב וספר העובדים בחוץ מנכים מס הכנסה, מבלי להתחשב שעובדה

ז. צור:

שהישוב פתור מהמס.

הקבוץ מקבל חזרה את הכספים שנגבו.

ד"ר ברוש:

השאלה נשאלת לגבי העתיד - האם חבר ישוב ספר, המתמנה לשר או לציר, משוחרר ממס

ז. טוזאייב:

הכנסה?

זוהי שאלה שאינה מתקשרת עם תקנות אלו; היא שייכת לסעיף 19(א) לחוק מס הכנסה.

היו"ר י. גורי:

סעיף 6

סעיף קטן (1) אינו פותר את הבעיה, כי רופאים, למשל, משתכרים הרבה יותר מאשר

א. בקר:

4,800 ל"י.

סעיף 7 עונה על הבעיה, לפיו אין הוא חייב במס השולי לגבי ההפרש.

מר שרף:

האם בדקתם סמא אפשר להשתמש לרעה בסעיף זה? האם ברור שהמדובר הוא על אותם שירותים שאנו מעוניינים לעודד אותם ולא על השתייכות פיקטיבית

ז. צור:

למקוח?

סעיף 3 פותר את הבעיה. לשם כך יש פקיד שומה אשר תפקידו לבחון את הדברים.

מר שרף:

י. בדר:
ההקלות הללו אינן ניתנות לחברות. בוודאי יטענו לעומתי שאין כל תקווה שאיזה חברה חשכתן באילת, או שהדבר יגרום לקשיים משפטיים, כאילו אין דרך על-ידי הגבלות והגדרות להתגבר על קשיים משפטיים; אולם הכוונה האמיתית היא שאין רוצים לתת ליזמה הפרטית דריסת רגל בנגב.

האם הכוונה לערוך רשימת המקצועות הרצויים. שיקבלו את הפטור - ושמעתי נימה כזו - ומקצועות אחרים שלא יהנלו. אני מחננד מראש לכל הצעה בדבר גיוון מקצועות וקוואליפיקציה.

חושבני שמוטב לחת ניכוי או זיכוי במקום להנהיג צורה טכנית חדשה של הקלות. השיטה המוצעת כאן לפיה יינתן הפטור רק לגבי הכנסה החייבת במס - לפני כל פטור או ניכוי - שאינה עולה על 4,800 ל"י, אינה מוצלחת ביותר והיא גם בבחינת חידוש.

ניכוי אינו פותר את הבעיה, כי לאחר הניכוי נשאר חלק של ההכנסה שהוא פטור

ד"ר ברוש:

לגמרי ממס.

י. ספיר:

אני מבין שכאן רואים את בעיית הישוב החדש או הישוב בספר ולא את פיתוחו של שטח חדש או שטח בספר. ההנחות הללו בנויות על המתייחס והישוב, ולדעתי ההגיון של הפסוק ממש הכנסה אינו חייב להצטמצם רק בתחומי האיט הנוסף באזור החדש אלא חייב להקיף גם פיתוח. אם חברה, יחיד או אגודה שיחופית יקימו בליה מקום מפעל תעשייתי, הרי לא ברור אם מפעל זה, שהוקם מחוץ למסגרת של ישוב, יקבל הנחות מסוימות; כן לא ברור אם מפעל תעשייתי בתוך אותו ישוב יקבל את ההנחות. דבר זה עומד בסתירה לקו של מדיניות מתקבלת על הדעת.

אני סבור לכן שתקנות אלו אינן שלמות ויש להרחיבן, כי אינני יכול להוציא מחוץ כל אזור אותו אני מעוניין לפתח אִיזה מפעל שאינו נמצא בישוב קיים ולא לכלול אותו במסגרת זו. אם מדובר על גרעין של התפתחות תעשייתית בנגב או באזורי ספר, אשאל את עצמי: מדוע לא נתן למפעל תעשייתי הקלות נוספות, פרט לאלו שיש לו בחוק הקיים, על-מנת שילך ללכיש במקום להתרכז ליד תל-אביב? תקנות אלו אינן עונות על בעיה זו כי הן רואות לנגד עיניהן את האישי והנקודה ולא מפעל תעשייתי.

ז. טוזאייב:

אם יקימו בית-הרושת בנגב הדרומי, ולידו שיכון לפועלים, עובדים ומומחים - האם הללו

יהנו מההקלות?

מר שרף:

יכריזו על המקום כנקודה וגרי השיכון יהנו מההקלות. בעל המפעל יהנה אם הוא

יגור במקום.

י. ספיר:

גם אם בעל המפעל מחגורר בארה"ב יש להעניק לו את ההקלות מפני שהקיים את ממעלו

בנגב הדרומי.

מר שרף:

אשר לרשימות - מסתבר שיש בהן השמטות. אנו נבדוק זאת, ונביא לפני הוועדה רשימות

מלאות.

היו"ר י. גורי:

סלימנו את הקריאה הראשונה של התקנות, ובשבוע הבא נסיים את הדיון בקריאה שניה.

לפני מכתב שחוקבל ממסק גבעה-השלטה הדן

בנזקי השטפונות.

(היו"ר קורא את המכתב)

הח מבקשה לקבל משלחת שלהם, ואני מציע שנטיל על חברי הוועדה אפרתי, בדר, צור וספיר לשמוע אותם מחר בשעה 13.00.

י. אפרתי:

אני מציע לקבל הערכה של הנזקים משר החקלאות.

א. הרצפלד:

ענין השטפונות הוא כללי - ומדוע נמנה ועדת משנה לענין מסויים זה? מה יגידו על

כך שאר המשקיים שנפגעו?

אני מציע להזמין באופן דחוף את שר החקלאות כדי לשמוע מפיו מה נעשה בענין ומה הז הצעות מסרדו.

מ. חזני:

אני מצטרף להצעת חבר-הכנסת הרצפלד. יש להזמין את שר החקלאות כדי לשמוע מפיו מה הן הצעות המשרד ביחס לנזקי השטפונות וגם ביחס לנזקי הארבה. צריך להזמין לישיבת מחר ולדאוג שבינתיים תינתן מפרעה לנפגעים. לעומת זאת אינני סבור שיש להזמין את משק גבעת השלטה, כי הוא איננו הנפגע היחידי.

י. ספיר:
אפשר לקבל מסלחת של אחד המעוניינים בבטיחה מסוימת, אולם הדבר משמש תקדימ, ומספוקני את כדאי ליצור תקדימ כזה. גוף זה הוזמן על-ידי היו"ר, וכדי לא ליצור תקדימ אני מציע שהיו"ר ייפגש עם המסלחת וישמע מה בפי אנשיה.

י. אפרתי:
אינני רואה סיבה מדוע לא לקבל את אנשי גבעת השלשה, שהובטח לקבלתם, ולומר להם את אותם הדברים שנאמרו כאן. הבטיחה היא באמת כללית, וכפי שאמרתי, יש לפנות לשר החקלאות היודע את מצב הדבריה.

י. בדר:
אתחיל מהצד הפורמלי. הוועדה רצת להזמין, באמצעות השר, כל עובד מדינה והוא חייב להופיע; הוועדה רשאית להזמין כל זרח שאינו עובד מדינה, אולם הוא אינו חייב להופיע. את אזרח רוצה להופיע - אין שום הגבלה לסמכות הוועדה. מבחינה רצונית - הרי עד כמה שהיחסים בין הוועדה לציבור יהיו יותר הדוקים כן תתעורר הוועדה בידיעה בלתי אמצעית על המצב. לדעתי עלינו להיות ליברלים ביותר בקבלת משלחות, וההגבלה היחידה לכך צריכה להיות יכולת הוועדה וזמנה.

הוחלט: חברי הוועדה אפרתי, בדר, גורי, ספיר וצור יקבלו את אנשי מסק גבעת השלשה מחר בשעה 13.00.

היו"ר י. גורי:
רצוני להביא לידיעת הוועדה את חכן מכתבו של שר הדאר בענין העלאת תעריפי הדאר.

(היו"ר קורא את המכתב)

ח. רובין:
אני מציע לקיים דיון לפני הפרסום על העלאת התעריפים.

י. בדר:
אני מציע לקיים דיון דחוף בשאלה זו כדי לא לדון בדיעבד על ענין שידענו עליו.

היו"ר י. גורי:
אני אודיע לשר הדאר שהוועדה רוצה לקבל הסברים בנדון לפני פרסום הצו.

חוק לקיום חקפן של תקנות הגנה (כספים) תשמ"ז - 1955.

ד"ר קיטרון:
ראוני להזכיר לחברי הוועדה שבעת הוויכוח בכנסת אמר שר האוצר, שהוא יקבל בברכה הצעה להאריך את החוק לשנה במקום למחצית שנה.

ח. רובין:
אני מציע להאריך את החקנות לשנה אחת.

אני בעד החזרת הטמכות בדבר המלת חובת רישום הזהב במסגרת החקנות הללו.

י. ספיר:
יש שלושה סוגי אנשים הרשאים להחזיק מטבע חוץ בצורות שונות, שהגבלות הקיימות הן יותר מדי קשות ומחמירות לגביהם. לדעתי יש לשנות את המצב הקיים בנוגע לחייר, לעולה ולמשקיע חוץ.

בהתאם לחוק יש לחייר רשות להשתמש במטבע החוץ שהוא מחזיק ברשותו בארץ, בהגבלות מסוימות ובפרק זמן מסוימת. לעולה יש רשות להחזיק את מטבע החוץ שלו במשך שנתיים, בהגבלות מסוימות, ולהתחשב בו בארץ ובעיקר בחו"ל. לא חלות עליו הוראות החוק בדבר מסירה ומכירה של מטבע החוץ שברשותו לאוצר. לא ברור מהו הסטטוס של הסוגים האלה לגבי שימוש מלא או חלקי במטבע החוץ שלהם בארץ ובחו"ל במשך אותה תקופה שחלות עליה חלק מההגבלות ולא כולן.

מירת הצעותינו היא להעניק לשלושת הסוגים הללו הקלות מכסימליות במשך תקופה מסוימת, שיוכלו להשתמש במטבע החוץ אשר לרשותם, להוציאו, להכניסו ולמכור אותו אפילו לא לחושב ישראל.

וזאת כדי שלתייר יהיה ענין להביא מטבע חוץ ולהחזיק בו, כדי שהעולה יהיה מעונין להביא את הכסף ארצה ולא להשאירו בחו"ל באותה תקופה שהוא רגשי להחזיקו שם וכדי שמשקיעי ההון יקבלו את ההקלות לתקופה יותר ממושכת מזו הקבועה בחוק.

אי לכך ראוני לשאול: מהו הסמטוס, לפי התקנות הללו או אחרות, של שלושת הסוגים האלה לגבי מטבע חוץ שברשותם בארץ ובחוץ? לאחר קבלת התשובה אפשר יהיה לפתח בירור ביחס להצעות מעשיות.

י. בדר:

אני מבקש לדעת מהו המצב בנוגע ל"רשיונות כלליים" - ושמעתי לא פעם שלסוכנות היהודית יש רשיון כללי. אני מבקש לדעת באופן סופי למי יש "רשיון כללי" וכיצד מחפרסמים רשיונות אלה. משרד המסחר והתעשייה החל בפרסום כל רשיונות היבוא שהוא נתן; אינני דורש פרסום של כל הקצבות מטבע חוץ או הרשיונות, אבל לגבי "רשיונות כלליים" יש להבהיר מה פירוש הדבר. אני מבקש לדעת בידי מי יש היות "רשיונות כלליים" ומה דעתכם על חובת פרסום רשיונות כאלה. הוא הדין לגבי ההגבלות שברשיונות אלה למרות כלליותם.

בעיה שניה נוגעת ל "סוחר המוסמך". מי הם היום הסוחרים המוסמכים? האם לכל הבנקים יש סמכות כזו, ואם לאו - מדוע? הוא הדבר בנוגע לסוחר מוסמך לזהב, שזוהי קטגוריה אחרת.

עד קיץ 1951 היה המסחר בזהב חפשי, לעומת ההגבלות שהיו קיימות לגבי יצוא ויבוא. בסוף 1951 הוטל איסור על המסחר בזהב ויחד עם זאת נקבע מחיר רשמי לזהב. לאחר מכן נעשה צעד נוסף: נייחנה לשר האוצר הסמכות לרשות את הזהב, וסמכות נוספת לקנות זהב. הצעדים הללו היו דרושים כדי להעמיד את הזהב במצב מקביל לדביזים, אולם נעשו כל הצעדים פרט לצעד האחרון - הפעלת הסמכות. לאחר ויכוחים בוועדת הכספים וגם בכנסת, ויחר שר האוצר על הסמכות לקנות זהב על-ידי צו, היינו: להוציא צו מקביל לאותם ארוים שפורסמו לגבי מטבע חוץ. כיום יש או האוסר סחר בזהב, יש סמכות לרשות זהב ואין סמכות להפקיעו. הזהב, מבחינת החוק, הוא כסף שאין לה הופכין. ואני שואל: לאיזו מטרה, מבחינת מדיניות האוצר, משמש היום החוק האוסר את הסחר בזהב?

בהתאם לחוק, אסור להעביר קרקע לחושב חוץ, פרט להעברה בתוקף צוואה, בלי רשיון מיוחד. לאיזו מטרה משמשת הגבלה זו, כאשר הממשלה עצמה עושה מאמץ למכור מקרקעין תמורת מטבע חוץ?

אני עובר לבעיית ניירות ערך, ואתחיל מענין פחות חמור. מדוע נאסר היום על אזרח ישראלי לרכוש ניירות חוץ אפילו במטבע ישראלי?

דבר שני, שהוא לדעתי הרבה יותר חמור, הוא שלפי התקנות הנוספות האלו הוכח הופכין את תנאי מילווה הסצמאות ללעג ולקלס. אם אוסרים על כל מוסד בארץ, כולל בנקים, לרכוש איגרות מילווה ללא רשיון, הרי בכך מפירים את תנאי המילווה. לפי מפתח זה נוצרה גם שיטה חדשה של פריבילגיות, כי יש כאלה היכולים להביא ארצה איגרות, למכרן וליצור אמצעי תשלום, וגם אחרים שאינם יכולים לעשות כן.

אני עובר לענין החמור ביותר: עד היום אסור להוציא מניות ושמרי-חוב למוכ"ז, והוראה זו היא בניגוד לחוק החברות ובניגוד לכל חוק חברות הקיים בעולם. חוק החברות בארץ בנוי גם הוא על יסוד זה, אלא שבזמן מאוקת המלחמה, כאשר לתקנות האוסרות סחר עם האויב היתה משמעות וחשיבות מיוחדת, הוטל איסור על החברות בארץ להוציא ניירות ושמרי-חוב למוכ"ז. מדוע להמשיך באיסור זה היום, כאשר ניירות ערך למוכ"ז הם תנאי ראשון לחסכון?

אני מבקש לקבל הסבר מלא על פרשת הפמ"זים, כי הגיעו אלי תלונות רבות על כך.

היו"ר י. גורי: המשך הדיון יתקיים ביום ד'.

הישיבה נעולה.